

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/169657,Upamietniamy-gdanskich-portowcow-Gdansk-31-sierpnia-2022.html>
23.04.2024, 18:21

Upamiętniamy gdańskich portowców - Gdańsk, 31 sierpnia 2022

W uroczystości uczestniczył prezes IPN dr Karol Nawrocki.

Przy siedzibie Zarządu Portu Gdańskiego S.A. w Gdańsku Nowym Porcie odbyła się uroczystość odsłonięcia tablicy portowców. Tablica upamiętnia walkę o godność, patriotyzm, wiarę i zaangażowanie gdańskich portowców w walkę z komunistycznym reżimem w latach 1946, 1970, 1980–1989.

W uroczystości wzięli udział: prezes IPN **dr Karol Nawrocki**, wicewojewoda pomorski Aleksander Jankowski, poseł na Sejm RP Kacper Płażyński, wiceprezes Zarządu Portu Gdańsk SA Sławomir Michalewski, przewodniczący Komisji Krajowej „Solidarność” Piotr Duda, przewodniczącego Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność” Krzysztof Dośla, przewodniczący Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” Port Gdańsk Edward Fortuna, prezesa Stowarzyszenia „Godność” Czesław Nowak. Obecni byli także przedstawiciele duchowieństwa (w tym sąsiedniego Kościoła Morskiego – świątyni portowej „Solidarność”), organizacji samorządowych, służb

mundurowych i stowarzyszeń. Oddziału IPN w Gdańsku reprezentowała delegacja na czele z dyrektorem dr. Pawłem Warotem i pracownikami Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa.

Uroczystości rozpoczęły się od okolicznościowych przemówień:

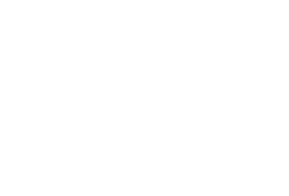
Patrząc na te daty, wyryte na tablicy, to myślę sobie, że walka o wolność, gdy się raz zaczyna z krwią ojca spada dziedzictwem na syna. I o tym mówi ta tablica, bo już w roku 1946, kiedy instalowano w Polsce komunistyczną, kolonialną władzę, to portowcy mieli siłę i odwagę by się temu przeciwstawić. Gdy na ulicach Gdańska, Gdyni, Szczecina i Elbląga ginęli niewinni ludzie w rewolcie grudniowej, na ulicach nie mogło zabraknąć portowców. Gdy Polska rodziła się do wolności, nadziei na tę wolność i niepodległość w Sierpniu roku 1980, gdy jedni dźwigali brzemiona drugich, byli tam gdańscy portowcy - podkreślił.

Z kolei przewodniczący Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność” zaznaczył:

Dzięki postawie takich ludzi [w Sierpniu '80], jak portowcy z Portu Gdańskiego, nadzieja pozwoliła nam jeszcze parę razy zrywać się [...] a potem budować niepodległą, suwerenną, demokratyczną Rzeczpospolitą. [...] Ta tablica znalazła swoje godne miejsce i za to z całego serca dziękuję.

Pełne wspomnień przemówienie wygłosił prezes Stowarzyszenia „Godność” wygłosił Czesław Nowak. Następnie w obecności prezesa IPN, wicewojewody pomorskiego, przewodniczącego „Solidarności”, przewodniczącego Stowarzyszenia „Godność” i gościa honorowego, Eugeniusza Szymeckiego (działacza portowej Solidarności, więźnia politycznego) tablica została odsłonięta.

Słowo do zebranych wygłosił biskup pomocniczy Archidiecezji Gdańskiej Wiesław Szlachetka, który pobłogosławił upamiętnienie. Uroczystość zakończyła się złożeniem kwiatów pod tablicą.

Tablica powstała dzięki Stowarzyszeniu „Godność”, Oddziałowi IPN w Gdańsku oraz [Zarządowi Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność”](#).

Tablica upamiętnia walkę portowców z komunistycznym reżimem w latach 1946, 1970, 1980-1989. Podane daty odnoszą się do historycznych momentów, ważnych w dziejach regionu i Polski. Strajk dokerów w Nowym Porcie, który miał miejsce w sierpniu 1946 roku, był jednym z pierwszych protestów przeciwko władzy komunistycznej na Wybrzeżu. Strajk, który początkowo miał podłoże ekonomiczne i dotyczył godnych warunków płacy i pracy, przerodził się w protest o hasłach wymierzonych w reżim komunistyczny. Robotniczy bunt został spacyfikowany siłą, a jego uczestnicy zostali surowo osądzeni. Ówczesne władze zastosowały też zasadę odpowiedzialności zbiorowej wobec mieszkańców dzielnicy, których wielu wysiedlono z Wybrzeża.

W Grudniu '70 gdańscy portowcy byli uczestnikami strajków na Wybrzeżu. Podobnie było w Sierpniu '80 roku, gdy strajk w tym jednym z większym wówczas zakładów pracy w regionie przyczynił się do zwycięstwa postulatów „Solidarności”. Jedną z osób zasłużonych dla jego powodzenia był Czesław Nowak – w sierpniu 1980 roku uczestnik strajku w Porcie Gdańskim; od września 1980 roku członek „Solidarności”, współorganizator Komitetu Założycielskiego, od grudnia 1980 roku członek Komitetu Zakładowego. W okresie pierwszej „Solidarności” był on, wraz z kolegami, inicjatorem przywrócenia krzyża na mogile żołnierzy na Westerplatte.

W późniejszych latach gdańscy portowcy dali kolejne przykłady odwagi i zaangażowania w walce z komunistycznym reżimem. Port Gdański był jednym z najdłużej strajkujących zakładów na Wybrzeżu po wprowadzeniu stanu wojennego. W 1988 roku od 22 sierpnia do 3 września roku gdańscy portowcy ponownie podjęli akcję strajkową. Choć ten protest nie zakończył się podpisaniem porozumienia, w rezultacie był jedną z przyczyn erozji władzy komunistycznej i jej klęski pod koniec dekady. Za swoje zaangażowanie w czasie lat osiemdziesiątych portowcy zapłacili wysoką cenę: ponad 50 z nich było więzionych.

Tablica upamiętniająca portowców została umieszczona na budynku Zarządu Portu Gdańskiego S.A. w Nowym Porcie. Budynek usytuowany jest w bezpośredniej bliskości kanału portowego, tuż obok Zakrętu Pięciu Gwizdków. Niedaleko znajdują się historyczne obiekty związane z historią Polski: twierdza Wisłoujście i Westerplatte, gdzie bronili się polscy żołnierze we Wrześniu 1939 roku. Położony tuż obok Zarządu Portu Gdańskiego S.A. Kościół Morski jest świątynią portowej „Solidarności”, przechowującą cenne pamiątki związane z tym okresem. Znajduje się tutaj m.in. krzyż przy którym o. Dominik Kabattek (gwardian klasztoru franciszkanów w Nowym Porcie) odprawił Mszę świętą dla strajkujących portowców w sierpniu 1980 roku (krzyż eksponowany był w czasie uroczystości), a także obrazy Romualda Bukowskiego przedstawiające Mszę świętą portowców w Sierpniu '80 w rejonie I oraz uroczyste poświęcenie krzyża, przywróconego przez portowców na Cmentarzu Poległych Obrońców Westerplatte.